

משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة التربية والتعليم
המזכירות הפדגוגית
אגף רוח חברה ואמנויות
הפיקוח על הקולנוע והתקשורת

תוכנית הלימודים

הפקה תיעודית

הפקה 2 יח"ל 056387 061387

כתבות וסרטים תיעודיים

תשע"ח

נכתב ונערך ע"י
דורית באלין, מפמ"ר תקשורת וקולנוע.
עדן צולי, אחראית על הקולנוע והתקשורת בחטי"ע

בשיתוף

צוות חשיבה על תוכנית הלימודים בהפקה :
ישי שוסטר, אוהד אופז, איתי קנטור אלדד בוגנים, ערן ליבני,

תוכן העניינים:

רציונל התכנית ..... עמ' 4

מבוא ..... עמ' 6

נושא 1 : התסריט התיעודי ..... עמ' 7

נושא 2 : בימוי ..... עמ' 9

נושא 3 : תהליך ההפקה ..... עמ' 10

נושא 4 : צילום הקלטה תאורה וקומפוזיציה והקלטת שטח ..... עמ' 12

נושא 5 : עריכה ועיצוב פסקול ..... עמ' 14

ביבליוגרפיה ופילמוגרפיה מומלצת ..... עמ' 16

* הפרקים אינם חייבים להילמד בסדר הזה.

תוכנית הלימודים המוצעת בזה מבטאת את תפיסת העולם של הפיקוח על הקולנוע והתקשורת, הרואה את הצורך האמיתי והמהותי לקשר בין הלימודים העיוניים והמעשיים. הלימודים העיוניים והמעשיים חייבים להזין זה את זה והתלמידים חייבים להבין שקיים קשר הדוק בין שני תחומים אילו של מקצוע הקולנוע.

מטרת התוכנית להקנות לתלמידים מיומנויות שיאפשרו להם ליישם ולשלב את הידע העיוני אותו הם רוכשים בלימודים העיוניים על מנת להתבטא באמצעות יצירת סרטים אישיים ולהפיק באופן עצמאי תרגילים וסרטים קצרים. במהלך הלימודים יתוודעו התלמידים באופן מעשי לכלים העיקריים של השפה הויזואלית/הקולנועית. התלמידים יבינו את הקשר בין צורה ותוכן וילמדו כיצד שימוש מושכל בשפת הקולנוע משפיע על היצירה.

תוכנית הלימודים ב"תקשורת עתונות כתובה ומשודרת" **בהפקה 2 יח"ל** הינה תוכנית פתוחה, סדר הפרקים בתוכנית אינו מחייב, ניתן להתחיל מכל מקום ומכל פרק ולהוביל את התלמידים להבנה ולהכרה של השפה הקולנועית וליכולת ניתוח של טקסטים קולנועיים.

תוכנית הלימודים בהפקה מזמנת את האפשרות של יצירה וביטוי אישי, של התבוננות בסביבה וקבלת האחר. תוכנית הלימודים **מציעה**, בכל אחד מהפרקים, תרגילים מעשיים שכוונתם לאפשר לתלמידים להתנסות הלכה למעשה ביישום נושא הפרק הנלמד דרך התנסות סדנאית, הפקתית. התוכנית מאפשרת את אחת ההזדמנויות היחידות במערכת החינוך ללמוד מיומנויות של עבודת צוות, שיתוף פעולה ולקחת אחריות.

לידיעתכם:

יחידות "תקשורת עתונות כתובה ומשודרת - הפקה" נלמדת בכיתות י"א ויב' בהיקף של 180 שעות. שנתיות. יחידת הלימוד בקולנוע מורכבת מ- 3 שעות רצופות. כל שיעור מלווה בפעילויות סדנאית וחוויתית וצפייה בסרטים. התלמידים מחויבים למינימום של שלושה תרגילים, ופרוייקט סיום י"א על מנת שיוכלו לקבל אישור לגשת לפרוייקט גמר י"ב.

מטרות על:

- הכרות עם השפה הויזואלית והבנתה.
- הקניית כלים של חשיבה וביטוי יצירתי.
- למידת עמיתים והקניית כלים לביקורת בונה
- עיסוק בנושאים אישיים וחברתיים והכרת האחר.
- מימוש עצמי
- רכישת מיומנויות של עבודת צוות ולקחת אחריות.

מטרות אופרטיביות:

- בשלבי הלימוד השונים יתואם קשר בין הלימודים העיוניים והמעשיים על מנת לתת תמונה הוליסטית.
- כל תלמיד ידע לתפקד בכל התפקידים (במאי, מפיק, צלם, עורך) ובכל אחד משלבי ההפקה שונים.
- כל תלמיד יכיר את שאר התפקידים.
- התלמידים יבינו את החשיבות והמשמעות של תיק ההפקה ותכנון מראש.
- התלמידים יתנסו ויבינו את החשיבות של עבודת צוות.
- התלמידים יערכו הכרות עם הציוד והבנה של כללי הבטיחות והאחריות האישית.
- הפיכת תסריט טקסט וויזואלי תקשורתי על ידי כל אנשי הצוות לעמידה במגבלות הפרוייקט.
- תתקיים הכרות עם האמצעים בהם התקשורת מעצבת את המציאות וסביבתה הפיזית.

שימו לב:

כל תלמיד במגמת הקולנוע חייב להתנסות בכמה תרגילים במהלך לימודיו ופרוייקט סיום י"א. כל התרגילים יהיו מלווים בתיק הפקה מסודר, המשקף את אופי התרגיל ו/או הפרוייקט.

תרגילי חובה מעשיים המלווים כולם בתיקי הפקה:

1. תרגילי כתיבה ותסריט.
2. תרגיל one shot.
3. תרגיל סטילס.
4. תרגיל תחקיר.
5. תרגיל תיעודי/כתבה המבוסס על ראיון/ות ושילוב אינסרטים ויזואליים.
6. פרויקט סיום י"א.
7. פרויקט גמר בי"ב.

תרגילים מומלצים:

8. תרגיל בתמונות
9. הוצאת סיפור/כתבה מהעיתון
10. תרגיל תאורה/סאונד
11. תרגיל עריכה

מבוא איך לעשות סרט ולהישאר בחיים.

בשיעור המבוא יש להסביר את תמצית מטרות התכנית כולה ולהגיש לתלמידים את הסילבוס של התכנית. חשוב להבהיר את חוקי הבטיחות.

המטרות:

- לחשוף בפני התלמידים את מבנה תוכנית הלימודים על מרכיביה השונים.
- הכרת סוגים/סגנונות שונים של סרטים תיעודיים – דמות, מקום, אירוע וכו' והשפעת הסגנון על התסריט.
- לתאר בפני התלמידים את תפקיד התקשורת ביחס לסביבה חברתית/תרבותית/תקשורתית.
- להבהיר את יחסי העבודה בין תלמידים ומורים.
- ללמוד להכיר את התלמידים והידע שלהם תוך האזנה/הקשבה.
- לערוך סיור במחסן להכרת ציוד.
- להבהיר נהלי בטיחות
- יחסי עבודת צוות בין התלמידים.
- ניסוח אמנה על יחסי ונהלי עבודה והתנהלות מיוחדת של מגמת תקשורת, פרסומה באתר/תלייתה בכיתה, החתמת תלמידים.

נושאים מרכזיים:

הצגת תכני לימוד.
חשיבות נהלי בטיחות.
חשיבות עבודת צוות שיתוף פעולה ואחריות.

דרכי הוראה ותרגילים מומלצים - קשר בין עיוני ומעשי :

1. הצגת סרטי בוגרים
2. הקרנת סרטים דוקומנטריים

פילמוגרפיה

על פי בחירת המורה – כולל סרטי בוגרים וסרטים מקלטות של פסטיבלי תלמידים שונים.
כתבות וסרטים תיעודיים

1- התסריט התיעודי

מהתחקיר, התסריט והראיון התיעודי עד הסיפור והנרטיב של הסרט הקצר

מטרות:

- הקניית כלים של חשיבה ושל ביטוי יצירתי.
- התמודדות עם נשאים אישיים וחברתיים והכרת האחר.
- התנסות בפיתוח רעיונות ותרגומם לטקסט ויזואלית.
- הכרת סוגים/סגנונות שונים של סרטים תיעודיים, השפעת הסגנון על התסריט.
- הכרת שלבי פיתוח התסריט התיעודי.
- הבנת חשיבות התחקיר ומקורות המידע.
- הבנת חשיבות בחירת הגיבור, המקום ו/או האירוע של הסרט.
- הבנה שהתסריט עשוי להשתנות בתהליך ההפקה של הסרט התיעודי שהתסריט עלול/עשוי להשתנות (תרחיש בלבד).
- הבנה שהגבול הדק שבין סרט תיעודי לסרט עלילתי.

נושאים מרכזיים:

- תפקיד התסריטאי בהפקה תיעודית.
- צוות- במאי, צלם, עורך. (מפיק על פי הצורך).
- מן הרעיון ועד הסרט/הכתבה המוגמרת – גיבוש רעיון, כתיבת סינופסיס, חשיבה על מבנה וסצנות.
- הקניית כלים בתורת הראיון ושאלות ככלי לבניית תסריט ודמויות.
- הכרת השלבים בפיתוח תסריט – מרעיון, סינופסיס, טריטמנט, דיאלוגים לתסריט מלא, הכרת המושג דראפט.
- הכרת המבנה העלילתי הקלאסי: אקספוזיציה, נקודת/ות מפנה, גורם/ים מחולל/ים, קונפליקט, הסתבכות, פעולה, שיא, התרה, סוף.
- עיצוב דמות, סוגי דמות – דמות עגולה, דמות שטוחה, דמות משנית, דמות ראשית, גיבור, אנטי גיבור.
- תפקיד המבנה הדרמטי ועיצוב הדמות בהפקה תיעודית.
- בחירה/עיצוב דמות בתסריט תיעודי. חיפוש קונפליקטים.
- הכרת השלבים בעיצוב ופיתוח דמויות.
- הכרת הפורמט הטכני של כתיבת תסריט – פונט, אמצע וכו
- הכרת התהליך של פרזנטציה, פיצינג כולל one liner.

הערות חשובות:

- אין לאשר יציאה לצילומים ללא תסריט גמור ומאושר על ידי רכז המגמה והמורה המלווה.
- היצירה היא של התלמידים – יש לשמור על מינון נכון של התערבות ובקורת שלנו כמורים.
- יש להקדיש מסגרת לימוד קבועה לתסריטאות בכיתה י' וי"א.
- יש לתת תשומת לב מעמיקה לקריטריונים של בחירת תסריט להפקה.

נושאי העשרה:

התפתחות הכתבות מבתי הקולנוע (יומני גבע) ועד לטלוויזיה.
תקופות בנרטיב מקלאסי למודרניזם פוסט מודרניזם וכו.

מושגים בסיסיים:

תסריט, תסריטאי, סינופסיס, טריטמנט, דראפט, פיצינג.
אקספוזיציה, גורם מחולל, קונפליקט, הסתבכות, שיא, התרה וסוף.
גריד, ז'אנר
מוטיבציה של דמות. (רצון ומכשול).
דמות ראשית (פרוטגוניסט) דמות משנית (אנטגוניסט), דמות שטוחה, דמות עגולה, גיבור, אנטי גיבור.

1. תרגיל בשימוש בגזרי עיתון

מטרת התרגיל: היא לפתוח את התלמיד להקשרים חדשים ולסייע במציאת רעיונות לסיפור ע"י עבודה כביכול טכנית של קישור המשלבת את תכניו הפנימיים של התלמיד בצורה לא מודעת.
משך התרגיל שעה אחת – ניתן לתת את כתיבת הסיפור כש.ב. אולם תלמיד שנתקע ולא יכול לכתוב גם אחרי שעה הוא יתקע כנראה גם בבית, לכן התרגיל טוב לתלמידים ש"זורמים" ומספיקה שעה.
תיאור התרגיל: גוזרים מעיתון שורות של מאמר או כתבה ומערבבים בשקית, סלסלה, או כל כלי כיבול.
כל קבוצה או יחיד (לבחירת המורה) בוחר שלושה גזרי עיתון – כלומר שלוש שורות שאין ביניהן קשר ברור לפעמים הקשר סתום. על הקבוצה או התלמיד למצוא קישור ולכתוב סיפור בעשר שורות כאשר השורות שקיבל מהעיתון משולבות בתוכו בסדר שהוא רוצה.

2. תרגיל סיפור מצילום:

מטרת התרגיל: כתיבה סיפור על פי צילום. לתלמידים בעלי קשיים רבים במציאת רעיון זהו תרגיל מאוד יעיל.
משך התרגיל רבע שעה (ללא דיון).
תיאור התרגיל: כל תלמיד מקבל פריים מתוך סרט או תמונה ועליו לכתוב את הסיטואציה שלה, מה הסיטואציה שקדמה לה וכיצד תיפתר הבעיה. מומלץ להביא פריימים שבהם יש קונפליקט ברור, אך לא מסרטים מוכרים שישפיעו על הכתיבה של התלמידים. בסיום מראים את הסצינה המקורית ודנים במגוון האפשרויות והספורים/ סיטואציות שנכתבו בכיתה.
ניתן להביא תמונות מהעיתון או מכל מגזין.

3. תרגיל סטילס – סיפור בתמונות

מטרת התרגיל: לספר סיפור בתמונות, חשיבה על קומפוזיציה, מיון. מומלץ כתרגיל לעבודת בית. למשל סיפור בתמונות של הדרך הביתה.

תיאור התרגיל: בחירה של נושא, כתיבת תסריט, צילום סטילס על פי התסריט, לפחות 30 צילומים מתוכם עושים תהליך מיון של בן 5 ל 10 תמונות אותן ניתן להציג כתערוכה בבית הספר.

נושא 2- בימוי

תפקיד הבמאי הוא תפקיד הוליסטי ויצירתי. מצד אחד מחייב ראייה מופשטת ויזואלית ומצד שני מחייב מעורבות בכל השלבים והצדדים הטכניים של ההפקה

מטרות

- לימוד תפקיד הבמאי כדמות מנהיגה ומובילה מהרעיון עד להקרנה.
- לקיחת אחריות וקבלת החלטות תוך לימוד והתלבטות בין האופציות הקיימות.
- הבנה שיצירה תיעודית היא תהליך.
- הבנה שעשייה תיעודית היא עבודת צוות .

נושאים מרכזיים

- הכרת תהליך העשייה על כל שלביה ואת תפקיד הבמאי בכל שלב.
- הפיכת הטקסט, התסריט לטקסט ויזואלי.
- עבודת הבמאי כמוביל אומנותי של הסרט מול המפיק כמוביל ארגוני.
- הכנת תחקיר בשיתוף עם המפיק
- עבודת צוות- עבודה עם אנשי הצוות מהמחלקות השונות בשלושת שלבי ההפקה (pre, pro, post).
- Pre production - בחירת לוקיישנים, בחירת מרואיינים, צילום (שוטינג סקריפט), בדיקת סאונד, בדיקת תאורה.
- Production עבודת הצוות על הסט, עבודה צמודה עם המפיק והצלם.
- Post production בימוי העריכה על כל שלביה, מעורבות הבמאי, בניית סצנות, הכרת סגנונות עריכה.

נושאי העשרה:

שפת הגוף
צפייה בסרטים וניתוחם

מושגים בסיסיים:

צוות הפקה: תסריטאי, במאי, צלם, תאורן, סאונדמן, עורך.
production pre-production post-production .
location ,shooting script ,Breakdown

תחקיר

- בחירת דמות קרובה ועריכת תחקיר אודותיה.
- בחירת דמות היסטורית ועריכת תחקיר אודותיה
- בחירת דמות מסיפור בעיתון ועריכת תחקיר אודותיה

נושא 3: תהליך ההפקה

תפקיד המפיק הוא תפקיד הוליסטי יצירתי וארגוני כאחד. התפקיד מחייב יצירתיות בפתרון בעיות במהלך כל תהליך הפקת הסרט, הבנה של כל הצדדים הטכניים של ההפקה, כושר ארגון ויכולת ניהול ותמיכה בצוות, עמידה בלוח זמנים.

מטרות על:

- מי הוא המפיק הסרט ומה תפקידו.
- הבנת תהליך היצירה כתוצר של צוות.
- ניהול תיק ההפקה - הכרת מסמכים לתחום ההפקה ברייקדאון, ניהול תקציב.
- מציאת פתרונות יצירתיים לבעיות לוגיסטיות תוך ליווי תהליך העשייה.
- המפיק כאחראי על הבאת הסרט לסיומו והבאתו בפני הקהל.

מטרות אופרטיביות:

- מציאת לוקיישן, תכנון וניהול לוקיישן. (מרחק, זמינות, בעיות טכניות, רעש).
- הכרת שלבי ההפקה הבסיסיים: פרה, פרו ופוסט ותפקידו בכל שלב.
- אחריות על כל שלבי ההפקה עד לשלב התוצר המוגמר כולל שוק הקרנה והפצה.
- הכנת ערכת שיווק הכוללת – 2 עותקים מהסר, תקציר של 30 עד 50 מילים, בצירוף של פוסטר או גלויה ותמונה מייצגת של הסרט. ניתן להוסיף תמונות מתהליך ההפקה.
- יכולת ניהול צוות וניהול לוגיסטיקה לימי ההפקה.
- ניהול לוי"ז של כל צוות ההפקה וכל שלבי ההפקה בשיתוף עם הבמאי.
- שמירה על הקף וגבולות הפרויקט במסגרת המגבלות הקיימות.
- הכרת תחומי האחריות של המפיק: מרואיינים, תחקיר, תיאום צילומים, ניהול תקציב, ברייקדאון, רוב העבודה תעשה בתיאום הבמאי.
- הכרות עם הציוד הנדרש ואחריות מול אנשי צוות מהמחלקות השונות.

נושאים מרכזיים/שליבים בהפקה תיעודית:

- צוות- במאי, צלם, עורך. (מפיק על פי הצורך).
- שלבי קדם הפקה:
  - תחקיר (כתוב ו/או מצולם),
  - אפיון ובחירת גיבור,
  - טריטמנט,
  - החתמת מצולמים, (החתמת הורים עם המצולמים קטינים או מאותגרים),
  - סיור לוקיישנים.
- הכנת תסריט צילומים.
- הכנת לוי"ז צילומים.
- התלמידים יכירו את תהליכי הברירה והקומפוזיציה בתהליך הכנת תסריט תיעודי.

צפייה בכותרות של סרט תיעודי באורך מלא:

מטרת התרגיל: הכרת בעלי התפקידים העיקריים בהפקת סרט, הכרת השלבים השונים של ההפקה, (POST, PRO, PRE)

משך התרגיל: שעתיים בכיתה.

תיאור התרגיל: צפייה עם תלמידים בכל הכותרות של סרט באורך מלא, על מנת להכיר את בעלי התפקידים השונים ואת שלבי ההפקה השונים.

מושגים:

צוות הפקה: תסריטאי, במאי, צלם, תאורן, מעצב אמנותי (art director), עורך.

.Breakdown

pre-production - גיוס תקציבים, גיוס צוות (בעלי תפקידים), ליהוק, לוקיישן, ארט, תיק הפקה.

מציאת שחקנים, סוכנויות, בי"ס למשחק מגמות תיאטרון וכו.

production – תיאום צילומים, אחריות על ביצוע ארט, אחריות ביצוע תלבושות, אחריות איפור, תיק הפקה

post-production – אחריות על ביצוע עריכה,

שיווק והפצה, תיק הפקה

ביבליוגרפיה מומלצת:

הלגה קלר, לדעת לצפות, הוצאת ת"ל, משה"ח, תשנ"ה עמ' 177-194

פילמוגרפיה מומלצת:

רעש מצלמים / טום דיצלו

לילה אמריקאי / פרנסואה טריפו

"פרויקט המכשפות מבלייר"

נושא 4- צילום והקלטה הצילום, תאורה, קומפוזיציה והקלטת שטח

מטרות:

- הכרת מרכיביו של הפריים הטלוויזיוני.
- הכרת מאפייני הצילום.
- מאפיינים עיקריים של התאורה והקשר בין התאורה לצילום.
- הכרת חוקי הקומפוזיציה - אשליית התנועה והעומק.
- הבנת יחסי קול ותמונה
- הכרת התפקידים השונים: צלם, תאורן, סאונדמן.

נושאים מרכזיים:

הצילום:

- הכרת ותפעול המצלמה, הכרת זוויות הצילום השנות, הכרת גודלי הצילום השונים, הכרת מרחקי הצילום השונים, הכרת תנועות המצלמה השונות.
- הבנת תפקידם ומשמעותם ודרכי השימוש של הזוויות, גדלים, מחקים והתנועות.
- צילום שחור לבן/צבע.
- עיצוב חלל וזמן באמצעות הצילום. חשיבות עיצוב פריים בעשייה תיעודית.
- הכרת מסמכים הנחוצים לתחום זה בתיק ההפקה: שוטינג סקריפט, פלור פלן.

התאורה:

- הכרת פנסים עיקריים: תפוזים, אינקי, וכי
- צילום באור קיים, צילום חוץ- התמודדות עם אור שמש ושימוש ברפלקטורים
- יצירת אווירה של סצינה/סרט על ידי תאורה, שימוש שונה בתאורה בז'אנרים/סרטים שונים.
- אמצעי תאורה קלאסית: (fill light, back light, key light), תאורה "מלאה".

הקומפוזיציה:

- הבנת דרכי עיצוב הפריים_חשיבות הקומפוזיציה בעשייה תיעודית.
- ב. הבנת הפריים כחלון למציאות, הפריים כמסגרת.
- ג. מיקום הפרטים בפריים, מיקום הפרטים בעומק התמונה (חזית מרכז ורקע)

סאונד שטח:

- הכרת הציוד הבסיסי: , מיקרופון דינמי, קונדנסר, אלחוטי, בוס, אוזניות, כבל, מיקסר.
- שימוש נכון בציוד: איך מחזיקים מיקרופון? , שימוש באוזניות, שימוש במיקסר (פנימי במצלמה או חיצוני בהתאם לקיים).

מושגים בסיסיים בצילום:

- טייק, השוט.
- תנועות מצלמה.
- זוויות צילום – זווית נמוכה, זווית גבוהה, בגובה העין, זווית עקומה, זווית מעין הציפור.
- גדלי אובייקט בפריים- xls, ls, ms, cu, xcu
- עדשות: עדשה רחבה, עדשה צרה, עדשה רגילה, deep focus
- סוגי אווירה על ידי תאורה: – חמה, קרה, אפלה, חדה, Over exposure

מושגים בסיסיים בתאורה:

מיקום פנסים: fill light, back light, key light.

מושגים בסיסיים בקומפוזיציה:

קומפוזיציה – חזית, אמצע (תווך) ורקע, סימטרית, משולשת, פריים סגור מול פריים פתוח.

מושגים בסיסיים בסאונד:

דיאלוג, רום-טון, דיסטורשן, wild, טון(צפצוף), נק מייק.

תרגיל "צילום סטילס של חפץ"

מטרת התרגיל: להראות תיאור מצולם של חפץ, המקבל משמעות אחרת כאשר הוא מצולם מזוויות שונות. התרגיל יינתן כתרגיל בית.

משך התרגיל בכיתה: יש לנתח את עבודות התלמידים יחד עם כל הכיתה. ניתוח העבודות בכיתה דורש מספר שעות (ניתן לדון רק חלק מהעבודות בכתה).

תיאור התרגיל:
צילום סטילס של חפץ מ 6 זוויות צילום שונות.
ארבעת הפריימים הראשונים אינם צריכים לרמז על החפץ.
שני הפריימים האחרונים ניתן לזהות את החפץ.

2. פורטרט עצמי ארבע העונות – תאורה

מטרת התרגיל – התנסות בהקמת סט תאורה ויצירת אווירה שונה.

משך התרגיל – 3 שעות

תיאור התרגיל:

צילום של דמות ויצירת אווירה של בוקר וצהריים חורף ובוקר וצהריים קיץ, באמצעות הפנסים והג'לטונים. התלמידים מקבלים את הדוגמא המצורפת, מראש וצריכים לשחזר את צבעי התאורה בה, בחדר חשוך לחלוטין רק עם ציוד התאורה של המגמה. (ניתן להגדיל את הדוגמא לפני חלוקתה לתלמידים או ליצור דוגמא אחרת).

נושא 5 - עריכה ועיצוב פסקול

מטרות

1. לימוד של סגנונות עריכה ותהליך הגיבוש שלהם. שיתוף פעולה עם במאי.
2. טיפוח תפקיד העורך כיוצר עצמאי בשלב הסופי של עיצוב הסרט.
3. הכרת יחסי העבודה בין העורך והבמאי.
4. הקניית מושגי ייסוד ברמה התיאורטית והמעשית.

נושאים מרכזיים

1. פיתוח היכולת להתבוננות בחומרים מצולמים וגיבוש אמירה/עמדה.
2. יצירת סצינה תיעודית.
3. עריכה המשכית של סצנות.
4. סגנונות עריכה נוספים: עריכה אנליטית, מקבילה ועוד.
5. התנסות בעריכת פס קול באינטראקציות שונות עם התמונה.
6. היכרות עם תוכנת עריכה.
7. תסריט עריכה לצורך מחשבה מחודשת על מבנה הסרט.
8. התנסות בתהליכי עריכה בשלבים:
  - א. לוגינג – התבוננות, היכרות ובחירה של החומרים המצולמים.
  - ב. אסמבלי, ראף קאט - צפיות ביקורת.
  - ג. פיין קאט.
9. מיקס סאונד, תיקונים ואפקטים.
10. תיקוני צבע ואור.
11. כתוביות.
12. לפתח את היכולת לקחת החלטות לגבי מה שנכנס או לא נכנס לסרט.

תרגילים בעריכה קשר בין עיוני ומעשי:

עריכת סצנות שונות מאותו חומר גלם:
מטרת התרגיל: הבנת החשיבות בעריכה, ואינסוף האפשרויות והפנמת תהליך הבחירה של העריכה "הנכונה" שעובדת.
משך התרגיל: בחדר מחשבים כ 3 שעות. או בבית, עם חומרי הגלם.
תיאור התרגיל: התלמידים יקבלו ע"ג דיסק, או בתוך התוכנה במחשב חומר גלם של סרט שצולם למשל מסרטי תלמידים משנה שעברה), ויערכו סצינה. לאחר העריכה יערך שיעור צפייה בו התלמידים ידונו בהבדלים ואולי גם יבחרו את האפשרות הטובה ביותר.

התעללות (עריכתית) ביצירות מופת:
מטרת התרגיל: הבנת החשיבות בעריכה, ואינסוף האפשרויות והפנמת תהליך הבחירה של העריכה "הנכונה" שעובדת.
משך התרגיל: בחדר מחשבים כ 3 שעות. או בבית, עם חומרי הגלם.
תיאור התרגיל: התלמידים יקבלו ע"ג דיסק, או בתוך התוכנה במחשב חומר גלם של סרט שצולם למשל מסרטי תלמידים משנה שעברה), ויערכו סצנה. לאחר העריכה יערך שיעור צפייה בו התלמידים ידונו בהבדלים ואולי גם יבחרו את האפשרות הטובה ביותר.

עריכת סיפור בתמונות:

מטרת התרגיל: לרכוש מיומנות יסוד של בניית ספור.

משך התרגיל: 3 שעות בחדר מחשבים או תרגיל בית.

תיאור התרגיל: לבקש מהתלמידים לצלם כ 20 תמונות ו/או להביא 20 תמונות מהבית על דיסק און קי. 1. ולבקש מהם לחבר ספור מהתמונות. 2. לבקש מהם להוסיף פסקול. 3. לבקש מהם להוסיף כתוביות וטקסטים בגוף הסרט.

מושגים בסיסיים:

סוגי עריכה –

עריכה אנליטית, עריכה סינתטית, מונטאז', עריכה מקבילה, עריכה אסוציאטיבית. סצינה סיקוונס חומר גלם, RUSHES, OUT, טיימליין, אסמבלי, ראף קאט, פיין קאט, תיקוני צבע, כותרות,

סוגי קאטים:

קאט, ג'אמפ קאט, דיסולב; פריז, פייד אין, פייד אאוט. Superimposition, CONTINUITY **המשכיות:** קאט אין אקשן, 180 מעלות

עריכת סאונד:

רום טון, אמסיינס, ויילד, פוסטסינק, פוליו, אוברלפ, מיקס סאונד.

המלצות לנושאים משיקים:

תפיסת החלל בארכיטקטורה והשפעתה על בניית החלל הקולנועי. הכרות עם המושג עריכה בתחומי אמנות נוספים: ספרות, מוסיקה וכו,

ביבליוגרפיה מומלצת:

1. קר, הלגה. (1995) **לדעת לצפות: פרק על קולנוע תיעודי**, ירושלים, ת"ל.
2. פרופ' אלן רוזנטל. **אמנות התיעוד החזותי עשיית סרטי תעודה לטלוויזיה**, האוניברסיטה הפתוחה, 2001.
3. מאמרו של יאיר לב - **לביים לא לשקר** מתוך **סינמטק** נובמבר-דצמבר 1998 עמ' 4
4. יגאל בורשטיין, **תיעוד, סרט תיעודי, בדיה**, מפתחות – סדרה לעיונים באומנויות 12, 2004, הוצאת סל תרבות ארצי- החברה למתנס"ים.
5. אביב לביא - **כולם רוצים להיות מייקל מור**.
6. שמוליק דובדבני, **השבר הוליך למבוי סתום**, פנים, כתב העת של הסתדרות המורים, גיליון 32 אביב 2005
7. תמר ירון, **עריכת סרטים**, הוצאת משה"ח, מנהל מדע וטכנולוגיה,
8. וולטר מרץ, **במצמוץ העין - מבט על עריכת סרטים**, הוצאת אסיה. 176 עמודים. 8.
9. אבישר אילן, **"אמנות הסרט – הטכניקה והפואטיקה של המבע הקולנועי"**, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.
10. מעיין אמיר (עורכת) **"דוקמנטלי: אסופת מאמרים על הקולנוע הדוקומנטרי הישראלי"**, הוצאת עם עובד 2007.
11. שין אורי (עורך), **"עושים סרטים"** הוצאת משרד החינוך המנהל למדע וטכנולוגיה 2001.
12. מיכל אביעד, **"קולנוע תיעודי"** הוצאת סל תרבות 2007.
http://www.saltarbutartzi.org.il/Uploads/42doc_cinema.pdf
13. 13. "תקריב" כתב עת דוקומנטרי <http://www.takriv.net/>
14. איילת בר גור, **"מחשבות על תהליך הפקת סרט דוקומנטרי לבתי ספר תיכוניים"**
<http://www.vavkohl.co.il/goel/old/stud/bargur.htm>
15. שמוליק דובדבני, **"גוף ראשון, מצלמה – קולנוע תיעודי אישי בישראל"**, הוצאת כתר, 2010
<http://www.itu.org.il/Index.asp?ArticleID=4927&CategoryID=762&Page=1>

פילמוגרפיה מומלצת:

- "The Cutting edge" – סרט תיעודי על עורכים מובילים ודרך עבודתם.
- תומר והשרוטים – תומר היימן,
- סובינירים - שחר כהן,
- ילדי השמש- רן טל,
- בית שאו סרט מלחמה -דורון צברי ורינו צרור,
- איך אתה קורא למקום הזה? – נואית ודן גבע,
- הטיוול הפנימי – רענן אלכסנדרוביץ',
- אשה אחות – הדר קליינמן, ותמנע גולדשטיין,
- באולינג לקולומביין – מייקל מור,
- 50-52 – אורי בראון,
- יומולדת שמח מר מוגרבי – אבי מוגרבי.
- מחסומים – יואב שמיר,
- הצלמניה – תמר טל,
- אביב – תומר היימן,
- גיני וגיני – מיכל אביעד.
- הדירה – ארנון גולדפינגר
- הדולפין- דני מנקין ויונתן ניר
- וואלס עם באשיר – ארי פולמן
- ילדי השמש – רן טל.
- ההרוג ה- 17 - דוד אופק.
- "המדריך למההפכה" – דורון צברי

לינק לקטלוג סרטים תיעודיים של הקרן החדש לקולנו וטלוויזיה:

http://www.nfct.org.il/index.php?option=com_mtree&task=listcats&cat_id=6&Itemid=2

לינק לקטלוג סרטי פורום היוצרים התיעודיים:

<http://fdoc.org.il/>

לינק לספרות נוספת:

http://books.google.co.il/books?id=FJZlcca_5IMC